

Sygn. akt XII C 477/13

WYROK CZĘŚCIOWY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Maria Prusinowska

Protokolant protokolant sądowy A. N.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 lutego 2016 r. w P.

sprawy z powództwa G. P. i M. P. (1)

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o zapłatę

zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 123 653,99 zł (sto dwadzieścia trzy tysiące sześćset pięćdziesiąt trzy złote 99/100) tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych wraz z ustawowymi odsetkami od następujących kwot:

a. od kwoty 25 000 zł dnia 7 marca 2013 r. do dnia zapłaty,

b. od kwoty 98 653,99 zł od dnia 20 listopada 2015 r. do dnia zapłaty

SSO Maria Prusinowska

UZASADNIENIE

Powodowie G. P. i M. P. (1) wnieśli o zasądzenie od pozwanej (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. kwoty 105 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, w tym kwoty 80 000 zł tytułem odszkodowania za zmniejszenie wartości nieruchomości oraz kwoty 25.000 zł tytułem zwrotu nakładów niezbędnych do podniesienia poziomu akustyki w zajmowanym przez powodów budynku mieszkalnym oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swego stanowiska powodowie podali, iż są właścicielami nieruchomości na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej położonej w P. przy ul. (...), zabudowanej jednorodzinny budynek mieszkalny służącym zaspakajaniu potrzeb mieszkaniowych powodów, zapisaną w księdze wieczystej Sądu Rejonowego Poznań- Stare Miasto w P. KW (...). W ocenie powodów wyżej opisana nieruchomość, w wyniku rozbudowy lotniska, narażona jest na większy hałas, niż dotychczas, bowiem położona jest na terenie objętym obszarem ograniczonego użytkowania w tak zwanej strefie wewnętrznej - wprowadzonym uchwałą Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12 z dnia 30 stycznia 2012 r.

To daje podstawy do żądania zgodnie z postanowieniami art. 129 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska odszkodowania za poniesioną szkodę w związku z ograniczeniami sposobu korzystania z nieruchomości, która obejmuje również zmniejszenie wartości nieruchomości .

Nadto na podstawie art. 129 ust. 2 oraz art. 136 ust. 3 ww ustawy właściciel budynku może żądać od pozwanego jako zarządzającego portem lotniczym określonej kwoty tytułem nakładów koniecznych do zapewnienia właściwego klimatu akustycznego .

W ocenie pełnomocnika powodów w sytuacji lotniska P. – Ł. zarówno wykonane pomiary jak i obliczenia wykazały, że pomimo wdrożenia korzystnych akustycznie procedur wykonywania operacji lotniczych nie ma możliwości eliminacji przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku nie podlegających ochronie akustycznej na terenach zlokalizowanych w otoczeniu lotniska,- konieczne było wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania .

W świetle powyższych okoliczności uzasadnione są zdaniem pełnomocnika powodów żądania odszkodowania zarówno z uwagi na zmniejszenie się wartości nieruchomości (potencjalny nabywca nie jest zainteresowany nabyciem nieruchomości położonej w strefie, gdzie właściciel zmuszony jest znosić immisje hałasu nie mogąc się im prawnie przeciwstawić, ewentualnie nabyciem jej po zaniżonej cenie), jak i z uwagi na konieczność poniesienia dodatkowych kosztów związanych z zapewnieniem w miejscach chronionych budynku właściwego klimatu akustycznego.

Pełnomocnik powodów wskazał, iż pismem z dnia 21 grudnia 2012 r. powodowie zgłosili swoje roszczenie pozwanej, jednakże pozwana nie wypłaciła odszkodowania w żadnej części.

Pozwana (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych .

W uzasadnieniu swego stanowiska pełnomocnik pozwanej negując zasadność obu roszczeń podniósł następujące kwestie;

1). Samo wprowadzenie obszaru ograniczonego użytkowania nie przesadza automatycznie o odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej, na co zdaniem pełnomocnika zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 czerwca 2012r. (VCSK 28/12 LEX nr 1228596), odszkodowanie bowiem służy za konkretną szkodę, która powstała w związku z ograniczeniami sposobu korzystania z nieruchomości. Powodowie zaś żadnej konkretnej szkody nie wykazali.

2).Ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania jest korzystne dla właścicieli zabudowy mieszkaniowej w tym zakresie, iż mogą oni ubiegać się o ulepszenie swoich nieruchomości w celu poprawy komfortu akustycznego, o ile zachodzi konieczność podjęcia prac modernizacyjnych .Przed wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania osoby te nie były upoważnione do występowania z roszczeniami, chociażby dopuszczalny ówczesnie poziom hałasu nie był mniejszy.

3).Wbrew twierdzeniom powodów nie nałożono żadnych ograniczeń co do przeznaczenia nieruchomości ani co do sposobu korzystania z niej, czyli całkowicie niezasadny jest wniosek powodów, że wskutek wprowadzenia obszaru doszło do znacznego uszczuplenia ich prawa własności .

4).Niezasadne są twierdzenia powodów o spadku wartości nieruchomości, twierdzenia, że kluczowe znaczenie ma dla każdego potencjalnego nabywcy usytuowanie nieruchomości w strefie ograniczonego użytkowania. Stanowią one uproszczenie problematyki obszaru ograniczonego użytkowania .

5) Twierdzenia powodów, iż działalność lotniska jest obecnie bardziej uciążliwa w porównaniu do okresu przed wprowadzenia strefy, -port lotniczy rozwija się konsekwentnie od ponad dwudziestu lat, zatem powodowie nabywając swe nieruchomości musieli mieć świadomość bliskości lotniska, związanego z tym wzmożonego hałasu, rozbudowa lotniska była przez kolejne lata kontynuowana aż do obecnych inwestycji stanowiących podstawę utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania . Poza tym strona pozwana podejmuje szereg działań mających na celu wdrażanie działań zmierzających do ograniczenia poziomu hałasu generowanego przez lotnisko i to również szereg dodatkowych działań podejmowanych z własnej inicjatywy.

Powyższe okoliczności stanowią w ocenie strony pozwanej wystarczające podstawy do oddalenia powództwa .

W piśmie z dnia 18 listopada 2015 r. powodowie rozszerzyli żądanie pozwu do kwoty 123 653,99 zł z tytułu odszkodowania za nakłady niezbędne do zapewnienia budynkowi powodów niezbędnego klimatu akustycznego z ustawowymi odsetkami od dnia następnego po dni rozszerzenia powództwa.

Pozwana konsekwentnie wносиła o oddalenie powództwa.

Sąd ustalił, co następuje:

Lotnisko P.-Ł. powstało w 1913 roku jako pruskie lotnisko wojskowe w Ł. pod P.. Przed I Wojną Światową, a także w czasie jej trwania, na lotnisku funkcjonowała szkoła pilotów, obserwatorów i mechaników, poza tym naprawiono samoloty i składowano sprzęt lotniczy. W latach 1931 – 1938 nastąpiła rozbudowa cywilnej części lotniska, port w Ł. stał się drugim po W.-O. lotniskiem w kraju. W 1987 roku powstało Przedsiębiorstwo Państwowe (...), które przejęło zarządzanie lotniskiem w Ł..

W 1993 roku przystąpiono do budowy nowego terminalu pasażerskiego, uruchomiono pierwsze połączenie zagraniczne do D.. W 1996 roku rozpoczęto rozbudowę i modernizację terminalu (przeprojektowanie całego obiektu, zmiana funkcjonalności pomieszczeń, połączenie hal przylotów i odlotów) oraz podpisano porozumienia w sprawie utworzenia spółki (...).

W dniu 11 lipca 1997 r. utworzono spółkę (...), której udziałowcami są Przedsiębiorstwo Państwowe (...), Miasto P. oraz Skarb Państwa. W 2000 roku rozpoczęto prace przy budowie terminalu pasażerskiego, przystąpiono do modernizacji i rozbudowy płyty postojowej samolotów, uruchomiono połączenia do B. i zawarto porozumienia o współpracy z F. A.. W 2001 r. oddano do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nową płytę postojową. W 2002 roku uruchomiono połączenia do W. i F.. W 2003 roku uruchomiono połączenia do: K./B., W., M., L., oddano do użytkowania zmodernizowany terminal GA. W 2004 roku uruchomiono połączenia do B. i M.. W latach 2005 – 2007 uruchomiono kolejne połączenia do: L. L., L. S., D., L., S., B.-G., B., D., (...), L. G., E., P.-B., R.-C., K..

W 2008 roku przystąpiono do rozbudowy terminalu pasażerskiego i dostosowano infrastrukturę do obsługi ruchu w strefie S..

W dniu 28 lutego 2011 r. (...) Dyrektor Ochrony Środowiska w P. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)”.

W kwietniu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę terminalu pasażerskiego – projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. W czerwcu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę płaszczyzn lotniskowych – projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. W maju 2012 r. odbyły się uroczyste inauguracje rozbudowanych płaszczyzn lotniskowych – nowej równoległej drogi kołowania oraz rozbudowanej płyty postojowej oraz otwarcie rozbudowanego terminalu pasażerskiego – strefa przylotów i przyszła hala odpraw.

W lipcu 2012 r. rozpoczęto kontynuację rozbudowy terminalu pasażerskiego – początek prac przy budowie nowej sortowni bagażu oraz rozbudowie strefy odlotów.

W 2000 r. z (...) skorzystało 227.847 pasażerów, przy liczbie 13.225 operacji lotniczych. W 2008 r. z (...) skorzystało już 1.274.679 pasażerów, a operacji lotniczych odnotowano w liczbie 23.609. W 2012 r. z (...) skorzystało 1.595.221 pasażerów i odbyło się 25.261 operacji lotniczych.

Lotnisko cywilne P.-Ł. jest własnością pozwanej spółki (...) Sp. z o.o. w P..

Dowód ; okoliczności niesporne, a nadto dokumenty: - KRS pozwanej – k. – 16-17 statystyki i dane odnośnie lotniska– k. 23- 15, k. 52-63, Plan (...)- k. 64-65, decyzja (...) k. 66-71,

W dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P..

Uchwała utworzyła obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P.-Ł. w P., którego zarządcą jest (...) Sp. z o.o.

Uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: 1) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 55$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 2) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy $LA_{eqN} = 45$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; 3) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 50$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 4) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy $LA_{eqN} = 40$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska.

W obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: 1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 60$ dB oraz dla nocy $LA_{eqN} = 50$ dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia $LA_{eqD} = 55$ dB oraz dla nocy $LA_{eqN} = 45$ dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; 2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy lotniska.

W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. W uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Powyższa uchwała weszła w życie w dniu 28 lutego 2012 r.

Powodowie są współwłaścicielami na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomości położonej w P. przy ul. (...), stanowiącej działkę nr (...), zabudowanej jednorodzinny domem mieszkalnym, zapisaną w księdze wieczystej Sądu Rejonowego Poznań- Stare Miasto w P. KW (...).

Zgodnie z załącznikami nr 6 b i 7b do uchwały nr XVIII/302/12 nieruchomość powodów znajduje się w strefie wewnętrznej (na granicy strefy wewnętrznej i zewnętrznej) obszaru ograniczonego użytkowania lotniska P. –Ł. w P..

Na dzień wejścia w życie ww. uchwały, przedmiotowa nieruchomość zabudowana była piętrowym budynkiem mieszkalnym w zabudowie wolnostojącej. Budynek mieszkalny był i nadal jest wykorzystywany wyłącznie na potrzeby mieszkaniowe rodziny powodów.

Sejmik Województwa (...) uchwałą z dniem 30.01.2012 r., wprowadził strefę ograniczonego użytkowania wokół lotniska P.- Ł., przede wszystkim z uwagi na spodziewany poziom hałasu. Budynek przy ul. (...) w P. stanowiący własność powodów spełniał normy budowlane dotyczące izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych (ścian zewnętrznych, stropodachów i stolarki okiennej) przed wejściem w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) z dnia

30 stycznia 2012r. tj. przed dniem 28 lutego 2012r. Po wejściu w życie Uchwały Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. tj. po dniu 28 lutego 2012 r. budynek spełnia wymogi norm budowlanych dotyczących izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych (ścian zewnętrznych, stropodachów i stolarki okiennej). Natomiast nie spełnia wymogów norm budowlanych dotyczących izolacyjności przegród zewnętrznych (stolarki okiennej) dla zmierzonych i prognozowanych poziomów hałasu ekspozycyjnego i miarodajnego poziomu dźwięku A związanych z wykonywanymi operacjami lotniczymi.

Wykonane obliczenia wykazały, iż budynek przy ul. (...) w P. nie spełnia norm w zakresie poziomu hałasu we wnętrzu pomieszczeń chronionych dla zmierzonych i wyliczonych poziomów miarodajnego poziomu dźwięku A w wysokości 62 dB związanych z wykonywanymi operacjami lotniczymi, w zakresie przegród zewnętrznych – stolarki okiennej pomieszczeń chronionych. Budynek wymaga dodatkowej modernizacji w zakresie przegród zewnętrznych – stropodachu w jadalni oraz stolarki okiennej pomieszczeń chronionych, w celu spełnienia norm akustycznych w pomieszczeniach mieszkalnych budynków i zapewnienia właściwego komfortu akustycznego dla mieszkańców wymaganych Polskimi Normami.

Wobec powyższego i w związku z emitowaniem przez statki powietrzne ponadnormatywnego miarodajnego poziomu dźwięku A w wysokości 62 dB w lokalizacji przedmiotowego budynku koniecznym jest dla zapewnienia właściwego komfortu akustycznego dokonanie nakładów modernizacyjnych co rodzi koszty w kwocie 123 653,99 zł brutto.

Dowód; - uchwała nr XVIII/302/12- k. 18-22, opinia biegłego J. P. k. 235-423, opinia uzupełniająca k. 444-473,

Pismem z 21 grudnia 2012 r. powodowie wezwali stronę pozwaną (...) Sp. z o.o. w P. do zapłaty kwoty 877 000 zł, w tym kwotę 817 000 zł tytułem obniżenia wartości nieruchomości i kwotę 60 000 zł tytułem nakładów na wygłuszenie pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. Pozwana w piśmie z dnia 22 lutego 2013 r. odmówiła zapłaty żądanych roszczeń.

Dowód: wezwanie do zapłaty wraz z dowodem nadania – k. 26-29, pismo pozwanej – k. 30-31,

Sąd zważył, co następuje:

Niesporne w niniejszej sprawie były następujące okoliczności:

- nabycie przez powodów nieruchomości szczegółowo opisanej w pozwie, przysługujące im na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej prawo własności przedmiotowej nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkaniowym wykorzystywanym w całości wyłącznie na potrzeby mieszkaniowe ich rodziny,
- istnienie lotniska cywilnego Ł. począwszy od 1913 roku,
- objęcie nieruchomości powodów wewnętrzną strefą ograniczonego użytkowania wprowadzoną uchwałą Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012r., która weszła w życie dnia 28 lutego 2012r.

Powyższe okoliczności wynikały przede wszystkim z dokumentów zawartych w aktach sprawy, których autentyczność nie budziła żadnych zastrzeżeń Sądu, nie była również skutecznie podważana przez strony – co zadecydowało o uznaniu wszystkich przedłożonych dokumentów za w pełni wiarygodny materiał dowodowy.

Zasadniczą sporną kwestią było to, czy roszczenia odszkodowawcze powodów z tytułu kosztów związanych z koniecznością poniesienia nakładów w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego zajmowanych przez nich budynków mieszkalnych oraz z tytułu zmniejszenia się wartości nieruchomości są uzasadnione.

W tej materii stanowiska stron były odmienne.

Powodowie w niniejszej sprawie na podstawie przepisów art. 129 ust. 2, art. 135 ust. 1 i 2 i art. 136 ust. 3 ustawy prawo o ochronie środowiska ((...)), wywodzili po **dwa żądania** – odszkodowanie z tytułu zmniejszenia

wartości nieruchomości oraz z tytułu zwrotu kosztów związanych z koniecznością zapewnienia właściwego klimatu akustycznego.

Oba wyżej wskazane roszczenia w ocenie pozwanej nie zasługiwały na uwzględnienie.

Odnosnie żądania zwrotu kosztów związanych z koniecznością zapewnienia właściwego klimatu akustycznego, bowiem wyłącznie tego roszczenia dotyczył wyrok częściowy z dnia 10 marca 2016 r.

Zgodnie z przepisem art. 317 § 1 k.p.c., sąd może wydać wyrok częściowy, jeżeli nadaje się do rozstrzygnięcia tylko część żądania lub niektóre z żądań pozwu; to samo dotyczy powództwa wzajemnego. W ramach wywiezionego powództwa powodowie zgłosili dwa żądania - odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości oraz odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym powodów na tej nieruchomości. W rozpoznawanej sprawie zakończono postępowanie dowodowe w zakresie drugiego z powyższych żądań, a przy tym zachodzi konieczność uzupełnienia tego postępowania co do drugiego z nich. W tym stanie rzeczy zaistniały podstawy do wydania wyroku częściowego, w którym rozstrzygnięte zostało żądanie zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów kwoty 123 653,99 zł wraz z odsetkami ustawowymi tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym powodów na tej nieruchomości. Wydania wyroku częściowego domagali się powodowie.

Dalej sąd zauważa, że legitymacja czynna powodów w niniejszym procesie nie budziła wątpliwości sądu. Zgodnie bowiem z przepisem art. 129 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013.1232 j.t.), jeżeli w związku z ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, wykupienia nieruchomości lub jej części, a także odszkodowania za poniesioną szkodę może żądać właściciel nieruchomości. Na podstawie art. 129 ust. 3 cytowanej ustawy, roszczenia powyższe przysługują również użytkownikom wieczystym nieruchomości, a roszczenie o którym mowa w ust. 2 także osobie, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości.

Powodowie są właścicielami nieruchomości na prawach wspólności ustawowej małżeńskiej położonej w P. przy ul. (...), zabudowanej jednorodziennym budynkiem mieszkalnym służącym zaspakajaniu potrzeb mieszkaniowych powodów, zapisaną w księdze wieczystej Sądu Rejonowego Poznań- Stare Miasto w P. KW (...). Działka jest zabudowana budynkiem mieszkalnym wolnostojącym. Okoliczność ta wynika z dokumentów z opinii biegłego T. P.. W konsekwencji powodowie byli uprawnieni do dochodzenia od pozwanej odszkodowania z tytułu konieczności poniesienia nakładów na zapewnienie właściwego klimatu akustycznego.

Legitymacja bierna pozwanej wynikała z przepisu art. 136 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska stanowiącego, że obowiązany do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości jest ten, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania. Niewątpliwie podmiotem tym jest w rozpoznawanej sprawie pozwana spółka, będąca właścicielem portu lotniczego, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń. Pozwana swej legitymacji biernej w toku procesu zresztą nie kwestionowała.

Zgodnie z treścią art.136 par. 3 upros - „w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków **szkodą**, o której mowa w art.129 par.2 upoś (czyli szkodą będącą w związku z ograniczeniami sposobu korzystania z nieruchomości związanymi z wprowadzeniem strefy ograniczonego użytkowania) ,są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki, **nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie, - żądanie odszkodowawcze było w pełni uzasadnione.**

Jest oczywistym, że budynek użytkowany na potrzeby mieszkaniowe wymaga ochrony akustycznej, podlega zatem **ochronie przed hałasem** na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. w

sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie późniejszymi zmianami (Dz. U. 2002/75/690 ze zmianami).

Zgodnie z § 11 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki mieszkalne, - jedną z uciążliwości, przed którą należy chronić budynki przeznaczone na pobyt ludzi (ust.1) jest hałas.

Na podstawie § 323 ust.2 pkt 1 rozporządzenia budynki mieszkalne należy chronić przed hałasem zewnętrznym przenikającym do pomieszczenia spoza budynku.

Zgodnie z § 325 ust. 1 budynki mieszkalne (...) **należy sytuować w miejscach najmniej narażonych na występowanie hałasu i drgań, a jeżeli one występują i poziomy ich przekraczają wartości dopuszczalne, określone w przepisach o ochronie przed hałasem i drganiami, należy stosować skuteczne zabezpieczenia. Poziom hałasu reguluje Polska Norma (§ 326 ust 1), a przegrody zewnętrzne i wewnętrzne oraz elementy budowlane powinny mieć określoną w Polskiej Normie izolacyjność akustyczną (§ 326 ust.2).**

W uchwale Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P., **wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci: obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.**

W przedmiotowej uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

W świetle powyższego należało wskazać, że bezpośrednim uszczerbkiem powodów związanym z ustanowieniem strefy ograniczonego użytkowania są również koszty związane z zapewnieniem w ich budynku mieszkalnym właściwego klimatu akustycznego, zgodnie bowiem z dyspozycją art. 136 ust. 3 poś - w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkoda, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejący budynek, nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

W ocenie Sądu, nie stoi na przeszkodzie zasądzenie na rzecz powodów kosztów rewitalizacji akustycznej budynków pomimo faktu, że powodowie takich kosztów jeszcze nie ponieśli.

Wskazać należy, że sama wykładnia językowa art. 136 ust. 3 poś nie prowadzi do wniosku, że tylko w przypadku poniesienia przedmiotowych nakładów można żądać ich zwrotu.

Ustawodawca użył określenia „także koszty poniesione”, co mogłoby wskazywać na koszty już wydatkowane w celu wypełnienia wymagań technicznych. Jednak odwołanie do art. 129 ust. 2 oraz słowo „także” wskazują, że jest to tylko jedna ze szkód, które podlegają naprawieniu na podstawie art. 129 ust. 2.

Przy dokonaniu wykładni wskazanego przepisu należy zwrócić uwagę, że celem uregulowań art. 129 i 136 poś jest ułatwienie osobom poszkodowanym w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dochodzenia roszczeń odszkodowawczych.

Należy zatem przyjąć, że wskazanie na koszty poniesione w celu spełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki miało wyeliminować spory co do objęcia tych kosztów obowiązkiem naprawienia szkody. Jako element szkody uznano „także szkody poniesione”, a nie „wyłącznie koszty już poniesione” – stąd też przepisu art. 136 ust. 3 poś nie można traktować jako zawężającego zakres odszkodowania wskazanego w art. 129 ust. 2 tejsze ustawy. Wysokość szkody powodów – nakładów koniecznych na zapewnienie właściwego klimatu akustycznego w pomieszczeniach budynków – została wykazana poprzez opinie biegłego sądowego J. P. .

Z wyliczeń biegłego wynika, że koszty adaptacji, aby spełnić wymagania dźwiękoszczelności przewidziane dla strefy wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania nieruchomości powodów położonej w P. przy ul. (...) należy ponieść koszty adaptacyjne w kwocie 123 653,99 zł brutto.

Za bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w zakresie roszczenia o zwrot nakładów sąd uznał natomiast zeznania świadków M. D., T. J., a także członka zarządu pozwanego G. B. i powodów albowiem okoliczności przez te osoby przedstawione nie miały wpływu na okoliczność szkody poniesionej przez powodów w związku z ustanowieniem strefy ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł.. Sąd postanowieniem z dnia 25 lutego 2015 r. oddalił również wnioski o przeprowadzenie dowodu z dokumentów załączonych do pism procesowych pozwanej z dnia 7 i 20 kwietnia 2015 r. oraz 15 października 2015 r. a także powodów z dnia 2 czerwca 2015 r. uznając je za zgłoszone po terminie określonym przez sąd do zgłoszenia wniosków dowodowych, jak i zbędne do rozstrzygnięcia niniejszego postępowania.

Opinia biegłego J. P. opracowana dla powyższej nieruchomości –położonej w P. (strefa wewnętrzna) jest bardzo obszerna, szczegółowa, rzetelna, wykazuje także na obszerną wiedzę biegłego i jego doświadczenie zawodowe.

Niemniej jednak pełnomocnik pozwanej zgłosił wątpliwości, zarzuty do ww. opinii biegłego. Biegły w sposób precyzyjny i szczegółowy odniósł się do zarzutów strony pozwanej zawartych w piśmie z dnia 23 grudnia 2014 r. w opinii uzupełniającej z dnia 30 marca 2015 r. Po doręczeniu jej odpisu pełnomocnikowi pozwanej na rozprawie w dniu 30 marca 2015 r. pozwana w wykonaniu zobowiązania sądu do zgłoszenia zarzutów i wniosków odnośnie ww. opinii wskazała w piśmie z dnia 7 kwietnia 2015 r., iż wnosi o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego akustyka. Sąd uznał, iż wiedza biegłego z dziedziny budownictwa, w tym akustyki budowanej jest wystarczająca dla udzielenia kompetentnej odpowiedzi na zawarte w tezie dowodowej pytania, tym bardziej, iż biegły oparł się na wynikach pomiarów zawartych w sprawozdaniach sporządzanych przez firmę (...) –powołaną przez pozwaną do monitorowania poziomu hałasu. Nadto wniosek pełnomocnika pozwanej o powołanie biegłego akustyka w końcowym etapie postępowania prowadzonego w przedmiocie roszczenia o nakłady podlegał oddaleniu jako spóźniony i zmierzający jedynie do przewlekłości postępowania. Pozwana od początku postępowania wnosiła o oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. W ocenie sądu wnioski o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego dziedziny akustyki winien być zgłoszony w odpowiedzi na pozew. Co więcej strona pozwana nie powołała tego wniosku w piśmie z dnia 23 grudnia 2014 r. ustosunkowującym się do opinii biegłego P., nie kwestionując w żadnej części uprawnień biegłego do sporządzenia opinii zgodnie z tezą dowodową (art. 207 § 6 kpc). W konsekwencji sąd na rozprawie w dniu 25 lutego 2016 r. oddalił wniosek pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z dziedziny akustyki.

Pełnomocnik pozwanej w całości zanegował ustalenia i wnioski zawarte w opinii biegłego, do wszystkich zarzutów strony pozwanej sąd się ustosunkuje w dalszej części uzasadnienia .

Na wstępie należało przytoczyć ogólne uwagi biegłego co do zastosowanej przez biegłego metody, na której zasadza się całość opinii .

Mianowicie biegły wskazał, iż opinia opiera się na tzw. maksymalnym poziomie hałasu od pojedynczych zdarzeń akustycznych, -bowiem instytucje powołane do ustalania norm budowlanych jak; Polski Komitet Normalizacyjny, Instytut (...) wyraźnie wskazują, iż maksymalny poziom hałasu jest tą determinantą, którą należy stosować przy ustalaniu izolacyjności przegród akustycznych .

Stanowisko Wydziału Akustyki (...) jest tożsame. Norma tzw. „dwójka” (PN (...)) dopuszczała, jak podaje biegły stosowanie przy ustalaniu poziomu hałasu wewnątrz pomieszczeń chronionych wykorzystanie równoważnego poziomu hałasu oraz poziomu maksymalnego. Jest to zapis bardzo nieprecyzyjny i nie zawiera jednoznacznego stanowiska, że można go stosować do hałasu lotniczego. Biegły zwrócił także uwagę na fakt niezaprzeczalny, iż pozwany w innych sprawach o tożsamej tematyce przedstawił jak również w tej sprawie opracowanie dr B. R. – Rudnickiej, która przedstawia metodologię przejścia ze zmierzonego hałasu ekspozycyjnego na poziom hałasu maksymalnego, co jest bardzo ważne, bowiem pomiary hałasu dokonywane na zlecenie pozwanego przez firmę (...) (mobilne punkty pomiarowe) –określają poziom hałasu ekspozycyjnego i równoważnego. Wobec tego mając zmierzone poziomy hałasu ekspozycyjnego przez A. –biegły stosując metodologię obliczeń dr R. – Rudnickiej ustalili poziom hałasu maksymalnego od poszczególnych pojedynczych zdarzeń akustycznych i następnie poziom hałasu miarodajnego, który pozwolił na ustalenie wymaganej izolacyjności przegród akustycznych .

Generalnie –jak podał biegły opinia przez niego opracowana opiera się na normie tzw. „trójce” z wykorzystaniem poziomu hałasu miarodajnego .Norma „trójka” określa, że miarodajny poziom hałasu należy obliczyć w oparciu o maksymalny poziom od pojedynczych zdarzeń akustycznych z zastrzeżeniami ;

1).Musi być więcej niż 8 operacji lotniczych w nocy

2). G. operacje winny być większe o 20 decybeli od hałasu równoważnego .

Oba ww warunki są tutaj spełnione, w raporcie pozwanego stwierdza się ,iż w nocy będzie operacji 12 plus 4 , w drugim aspekcie sprawozdania A. na to wskazują .

Biegły porównał wyliczenia w poszczególnych latach firmy (...), podając, iż są one zbieżne. Równoważny poziom hałasu wg A. biegły wykorzystał do ustalenia, czy głośne operacje lotnicze przekraczają ten poziom hałasu równoważnego o 20 db .

Biegły wziął pod uwagę średni i maksymalny poziom od maksymalnych poziomów od pojedynczych zdarzeń akustycznych, a nie od całości, bowiem na wybudzenia w nocy mają wpływ pojedyncze poziomy dźwięków. Dokonując uśrednienia maksymalnego poziomu hałasu ekspozycyjnego dla deklarowanych typów samolotów biegły brał pod uwagę maksymalny poziom hałasu, który zależy od typów samolotów, a nie od ilości lotów .

Pełnomocnik pozwanej jak już o tym wspomniane zostało we wcześniejszej części uzasadnienia zgłosił szereg zarzutów do opinii biegłego, które zdaniem pełnomocnika dyskwalifikują opinię biegłego J. P. jako wiarygodny i przydatny materiał dowodowy.

Pełnomocnik pozwanej w piśmie z dnia 23 grudnia 2014 r. na bazie zarzutów sformułował pytania do biegłego, na które to pytania biegły udzielił wyczerpującej, fachowej i szczegółowej odpowiedzi w opinii uzupełniającej z dnia 30 marca 2015 r.

Pozwana w niniejszej sprawie sformułowała pod adresem opinii biegłego zarzuty analogiczne jak zgłaszane w innych sprawach i tak:

1) pierwszy zarzut -dotyczy zastosowanej normy;

Pełnomocnik pozwanej zdaje się zwracać uwagę na rzekomą sprzeczność w stanowisku biegłego, który twierdzi, że generalnie opracowana przez niego opinia opiera się na normie „trójce”, podczas, gdy w pisemnej opinii biegły się wypowiada cyt” stosowanie jednak normy PN (...) (dwójki) jest uzależnione od ustalenia maksymalnego poziomu dźwięku A emitowanego przez samoloty w trakcie wykonywania operacji lotniczych startu i lądowania”, co jak sąd domniemywa miałyby według pozwanej sugerować, iż rzeczywiście biegły oparł się na normie ”dwójce”, a nie jak twierdzi „trójce”.

Ustosunkowując się do ww. zarzutu dotyczącego przytoczonej wypowiedzi biegłego – należy wskazać, iż faktycznie takie sformułowanie znajduje się w pisemnej opinii biegłego i jest ono umieszczone po zdaniu cyt” zdaniem biegłego przyjęcie do określenia nakładów koniecznych na rewitalizację akustyczną budynków znajdujących się w obszarze ograniczonego użytkowania normy PN (...) mogłoby być uzasadnione”. Należy jednak czytać całość wypowiedzi biegłego, bowiem tylko w oparciu o całość wypowiedzi, a nie jej wybrane fragmenty można wyprowadzić prawidłowe wnioski. Fakt, iż co do zasady norma tzw. „dwójka” mogłaby mieć tutaj zastosowanie nie oznacza, iż biegły popada w sprzeczność, przeciwnie biegły umotywowwał oparcie opinii generalnie na normie „trójce” twierdząc, iż norma „dwójka” jest w jego ocenie nieprecyzyjna.

Prawdą jest i co podnosi pełnomocnik pozwanej, że maksymalny poziom dźwięku A emitowanego przez samoloty i poziom równoważny dźwięku to dwie odrębne kategorie, dwa odmienne jakościowo parametry akustyczne i tak to właśnie zostało ujęte przez biegłego. Biegły jak wynika z uważnego czytania opinii nie pomylił, ani nie utożsamił obu tych parametrów, przeciwnie, wyraźnie je oba rozgraniczył. Trudno w tym miejscu nie oprzeć się wrażeniu, iż pełnomocnik pozwanej albo nie czyta uważnie opinii, albo celowo przytacza fragmentarycznie wypowiedzi biegłego, aby zarzucać im sprzeczność, której faktycznie w nich nie ma.

Tabela – „norma dwójka” na karcie 431 akt przedstawiona w piśmie pełnomocnika pozwanego z dnia 23 grudnia 2014r. zawiera oba te parametry tj. dopuszczalny równoważny poziom dźwięku A hałasu przenikającego do pomieszczenia od wszystkich źródeł hałasu łącznie (40 db, 30db) i dopuszczalny poziom dźwięku A przenikający od wyposażenia technicznego budynku oraz innych urządzeń w budynku i poza budynkiem, który dzieli się na; średni poziom przy hałasie ustalonym, lub równoważny przy hałasie nieustalonym oraz maksymalny poziom A przy hałasie nieustalonym. Powstaje zdaniem sądu w związku z tym pytanie, czy do hałasu lotniczego, który jest hałasem nieustalonym – co do takiej kwalifikacji tego hałasu obie strony nie miały wątpliwości – należy odnieść równoważny poziom hałasu czy maksymalny? Norma „dwójka” faktycznie tego nie określa. I w tym miejscu należy zdaniem sądu w pełni poprzeć stanowisko biegłego, którego zdaniem ww. norma jest nieprecyzyjna i budzi wątpliwości interpretacyjne.

W ocenie sądu trafnym rozwiązaniem jest nie branie pod uwagę dopuszczalnego równoważnego poziomu dźwięku przenikającego ze wszystkich źródeł hałasu łącznie, bowiem pozwana jako port lotniczy może ponosić odpowiedzialność jedyne za nadmierny hałas lotniczy. Skoro norma „dwójka” rzeczywiście jest nieprecyzyjna należało sięgnąć jak proponował biegły do normy tzw. „trójki”, która określa miarodajny poziom hałasu obliczany w oparciu o poziom maksymalny od poszczególnych zdarzeń akustycznych.

Reasumując, - stawiany biegłemu zarzut, - należy uznać za nieuzasadniony, w ocenie sądu propozycja biegłego oparcia opinii na normie „trójce” przy ustalaniu przenikalności akustycznej przegród zewnętrznych – jest w pełni zasadna, poza tym biegły szczegółowo umotywowwał przyjęcie u podstaw rozważań i dokonanych obliczeń normę tzw. „trójkę”.

2) drugi zarzut- dotyczy sposobu wyznaczania poziomu miarodajnego hałasu .

Tutaj pozwany posługuje się wyjaśnieniami Profesor B. S. z Instytutu (...) w W. z dnia 22 maja 2014r. –załączając jej opinię jako dowód w sprawie mający podważać zastosowaną przez biegłego J. P. metodę oceny izolacyjności akustycznej przegród.

Analiza tego dokumentu prywatnego, bowiem tylko tak należy go traktować nie podważa w ocenie sądu opinii biegłego J. P., tak jak zdaje się to sugerować pełnomocnik pozwanej.

Z treści ww. dokumentu wynika, iż izolacyjność akustyczną przegrody zewnętrznej dobiera się w zależności od miarodajnego poziomu dźwięku hałasu ocenianego odrębnie dla pory dnia i nocy. Pojęcie poziomu miarodajnego w odniesieniu do hałasu od operacji lotniczych zostało według autorki wspomnianego dokumentu dokładnie zdefiniowane w p. 6.1.3 normy (...) - (...).

Wyznaczenie poziomu miarodajnego na podstawie średniej wartości poziomu ekspozycyjnego zamiast maksymalnego jest według prof. B. S. błędne i prowadzi do niezgodności z wymaganiami normy Pn B 02151/3. Maksymalny

i ekspozycyjny poziom dźwięku to różne wartości dotyczące tego samego zjawiska. Poziom ekspozycyjny od pojedynczych zdarzeń akustycznych nie może być brany pod uwagę przy wyznaczaniu minimalnego stopnia ochrony pomieszczeń w budynku przed hałasem zewnętrznym, bowiem zgodnie z kryteriami (...) ocena hałasu zewnętrznego przenikającego do pomieszczeń przeznaczonych na sen odnosi się do poziomu maksymalnego. Uwzględniany jest przy tym wpływ maksymalnych poziomów hałasu na zakłócenia snu i właśnie te kryteria (...) były podstawą do określenia w normie (...)3.1999 zasad wyznaczania minimalnej izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych w budynkach narażonych na działanie hałasu lotniczego. Przy nowelizacji ww. normy jak podała prof. B. S. także uwzględnia się poziomy maksymalny, a nie ekspozycyjny. Poziom miarodajny określa się jako wartość średnią dla trzech najniekorzystniejszych miesięcy roku uwzględniając zmiany ruchu lotniczego w perspektywie 5 lat. Ocena miarodajnego hałasu jest bardzo skomplikowana, stąd zdaniem autorki dla konkretnego lotniska powinny zostać opracowane uogólnione zasady wyznaczania miarodajnego poziomu hałasu uwzględniając charakter ruchu lotniczego w długotrwałym przedziale czasu w oparciu o mapy hałasu i analizę długookresowych danych zebranych z punktów monitoringowych.

Na wstępie trzeba podnieść, iż wypowiedź prof. B. S. – akustyka w piśmie kierowanym do pozwanej stanowiącym odpowiedź na zapytania pozwanej w związku z opinią specjalisty (można jedynie się domyślać, iż chodzi o opinię biegłego J. P.), iż miarodajnego poziomu hałasu nie można wyznaczyć w oparciu o poziom hałasu ekspozycyjnego – jest tożsama ze stanowiskiem biegłego J. P. .

Wprawdzie biegły w swej pisemnej opinii posługuje się pojęciem hałasu ekspozycyjnego, ale z odpowiedzi prof. B. S. zawartej w podanym dokumencie można przypuszczać, iż pełnomocnik pozwanej udostępnił wyżej wymienionej jedynie fragmenty opinii biegłego. Sam fakt fragmentarycznego potraktowania opinii biegłego jest nieetyczny, poza tym może wypaczać sens danej wypowiedzi przedstawionej jedynie we fragmencie bez –przykładowo przytoczenia kolejnego zdania, zdań następujących po zacytowanej wypowiedzi, stanowiących dalszy ciąg myślowy, wyrwanych z kontekstu opinii fragmentarycznych stwierdzeń biegłego - co jest bardzo znamienne przy prezentowanej przez pozwanego strategii działania –prowadzi do błędnych wniosków. Przykładem tego jest dokument autorstwa prof. B. S., który pełnomocnik pozwanego nieudolnie usiłuje wykorzystać w niniejszym postępowaniu dla wykazania nieprawidłowości opinii biegłego J. P. .

Nie jest zgodne z prawdą, jak sugerował to pozwany w zapytaniu do wyżej wymienionej, aby biegły wyznaczał poziom miarodajny hałasu na podstawie średniej wartości poziomu ekspozycyjnego zamiast maksymalnego .

Biegły wprawdzie powoływał się na podjęcie hałasu ekspozycyjnego, jak już o tym wspomniano we wcześniejszym akapicie uzasadnienia, ale jako hałasu podawanego w sprawozdaniach firmy (...) działającej na zlecenie pozwanego. Stąd biegły, aby ustalić poziom hałasu miarodajnego „przeszedł” z poziomu ekspozycyjnego na poziom hałasu maksymalnego, który z kolei dał podstawy do wyznaczenia poziomu hałasu miarodajnego. Tych obliczeń biegły dokonywał jak wynika z treści jego zeznań metodą zaprezentowaną przez prof. B. R. (2), na której opracowania jako miarodajne i wiarygodne powołuje się pozwany i które przedstawił załączając jako dokument do akt sprawy .

Wobec tego,- całkowicie chybiony jest zarzut, aby biegły J. P. ustalał poziom hałasu miarodajnego w oparciu o poziom hałasu ekspozycyjnego, faktycznie dokonał tego w oparciu o poziom hałasu maksymalnego. Nowelizacja normy (...)3.1999 która określa (według prof. S. i biegłego J. P.) zasady wyznaczania minimalnej izolacyjności akustycznej –także uwzględnia poziomy hałasu maksymalny, a nie równoważne, jakby tego się domagał pozwany i oczywiście -nie ekspozycyjne. Oczywistym jest, iż poziom miarodajny zgodnie z normą PN (...) określa się jako średnią dla 3 najniekorzystniejszych miesięcy w ciągu roku uwzględniając zmiany ruchu lotniczego w perspektywie 5 lat –tak wynika faktycznie z cytowanej normy i stanowiska prof. S. .

Jest to fakt, niemniej jednak wypada podkreślić w tym miejscu, że badania poziomu hałasu prowadzone na zlecenie pozwanej przez A. są wykonywane w punktach pomiarowych w okresach miesięcznych dla danego roku, jednak biegły uzupełniając i jednocześnie korygując opinię dokonał przeliczenia zmierzonych wartości hałasu w miesiącach letnich roku 2012r. 2013r. i 2014r. bowiem to głównie miesiące letnie należą do tych, w których ruch lotniczy jest

szczególnie zintensyfikowany i te miesiące można uznać jako te trzy najniekorzystniejsze w roku. Jak podał biegły poziom hałasu nie zależy od ilości lotów, lecz od typu latających samolotów. Wobec tego, że te same typy samolotów latały w podanych okresach i dalej latają wybrane trzy miesiące letnie spełniają warunki normy mówiącej o trzech najbardziej niekorzystnych miesiącach w roku.

Szczegółowo biegły przedstawił przeprowadzoną operację – mianowicie, -dla poszczególnych nocy biegły wybrał najgłośniejszy poziom hałasu z głośnych, uśrednił dla poziomu całego miesiąca, następnie dla poziomu trzech miesięcy. Biegły podkreślił również bardzo ważny fakt, mianowicie, że ze sprawozdań wynika, że samoloty B. 737, które nie były przez (...) deklarowane jako samoloty do lotów nocnych wykonywały w okresie pomiarów operacje nocne (maj 2014r 8 operacji), tak więc należało to uwzględnić przy ustalaniu poziomu hałasu.

Dokonane wyliczenia przez biegłego dały podstawy do wyprowadzenia wniosku, że nakłady konieczne zostały wyliczone przez biegłego prawidłowo, a zaprojektowany zakres robót modernizacyjnych zabezpiecza budynki przed istniejącym obecnie miarodajnym poziomem hałasu.

.3). Zarzut.- dotyczy prowadzonego przez pozwaną monitoringu hałasu .

Według pełnomocnika pozwanej prowadzony monitoring hałasu wokół lotniska ma na celu kontrolę emisji hałasu do środowiska w ujęciu dobowym oraz średniorocznym, a nie w celu analizy spełnienia wymagań przez przegrody budowlane w budynkach, dlatego wymagania rozporządzenia opisującego wymogi dla systemu monitoringu hałasu wokół lotnisk nie nakładają wymogu rejestracji maksymalnego poziomu hałasu .

Dalej pełnomocnik pozwanej przyznaje rację biegłemu, który w swej opinii stwierdza, że wykonane pomiary hałasu wokół lotniska na potrzeby mapy akustycznej oraz raportu o oddziaływania lotniska na środowisko wykonane w latach 2009, 2012r 2013r, a także wykonywane w ramach monitoringu ciągłego poziomu hałasu od operacji lotniczych wykonane przez firmę (...) – w ocenie pozwanego dowodzą, że nie zostały spełnione wymogi cytowanych w opinii norm. W takiej sytuacji pozwana sama przyznaje fakt, iż pomiary wprost wskazują na to, że normy dopuszczalnego ustawowo hałasu nie zostają spełnione, jednocześnie na bazie tej wypowiedzi biegłego, z którą się strona pozwana zgadza, uznając ją za słuszną, próbuje formułować pod adresem biegłego zarzut, iż biegły wykorzystuje te dane (w rozumieniu pomiarów wykonywanych na zlecenie pozwanego wskazujących przekroczenie dopuszczalnych w przepisach norm hałasu)- do wyznaczenia miarodajnego poziomu hałasu.

Analizując ww. zarzut należy podnieść, iż strona pozwana chyba sama nie rozumie swojej wypowiedzi. Te faktyczne zmierzone dane są bazą do dalszych czynności, które się podejmuje do obliczenia dla ustalenia niezbędnej izolacyjności przegród zewnętrznych. Fakt, iż dane pomiarowe wskazują na przekroczenie dopuszczalnych norm dowodzi wprost uciążliwości sąsiedztwa portu lotniczego dla właścicieli sąsiadujących z portem nieruchomości. Dane zawarte w raportach firmy (...) stały się podstawą do dalszych skomplikowanych operacji zmierzających do ustalenia w efekcie poziomu hałasu miarodajnego. Biegły jak już o tym była mowa i jak biegły zeznawał sięgnął do metody obliczeniowej prezentowanej przez prof. B. R. – Rudnickiej, załączonej do akt przez pełnomocnika pozwanej i jak konsekwentnie należy przyjąć – zaakceptowanej przez stronę pozwaną .

Reasumując ww. zarzut pozwanego jest także nieuzasadniony .

4). Zarzut dotyczy pojęcia „średniego maksymalnego (ekspozycyjnego) poziomu hałasu”, które zdaniem pełnomocnika pozwanej biegły wprowadza do opinii.

Pojęcie to w ocenie pozwanej nie jest zdefiniowane ani w literaturze fachowej z dziedziny akustyki, ani w samej opinii biegłego, wobec czego uzyskane wartości są niemożliwe do jednoznacznej weryfikacji. Biegły według pełnomocnika pozwanej myli pojęcia maksymalnego poziomu dźwięku i poziomu ekspozycyjnego.

Tymczasem we wzorze, z którego biegły korzysta $L_{AE}=L_A - 10\log(a) + 9,4 \text{ dB}$ – stosuje się wartość średnią poziomu ekspozycyjnego uśrednioną dla wszystkich dostępnych wartości L_{AE} , a nie wartość średnią z maksymalnych

poziomów ekspozycyjnych jak ma to w ocenie pozwanego czynić biegły. Biegły wprost udzielił odpowiedzi na ww. zarzut, wyjaśniając, iż pod pojęciem średniego maksymalnego ekspozycyjnego z poszczególnych protokołów poziomu hałasu, - biegły zapisał średnie wartości z maksymalnych wartości od pojedynczych zdarzeń akustycznych emitowanych przez poszczególne typy samolotów przeznaczonych do eksploatacji przez pozwanego w perspektywie do roku 2034r. zmierzone przez A. i zapisane w protokołach. Ś. wykonał biegły najprostszym matematycznym działaniem.

Wartości maksymalne biegły odczytał z poszczególnych dni badań i zapisane zostały w opinii osobno dla pory dnia i nocy, co oznacza, że najpierw zgodnie z normą średni ekspozycyjny poziom hałasu uśredniony został od pojedynczych zdarzeń akustycznych od poszczególnych samolotów przyjętych perspektywnie do eksploatacji, a następnie dla dni w protokole. Odczuwalny przez człowieka hałas lotniczy – jak podał biegły powinien być odnoszony do wartości maksymalnych i na tych maksymalnych trzeba opierać wyliczenia izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych pomieszczeń chronionych w budynku mieszkalnym . Kryteria (...) biegły opisał w opinii pisemnej. Zdaniem sądu te najgłośniejsze operacje najbardziej oddziałują na system nerwowy człowieka, one powodują wybudzenia w nocy, one dekoncentrują skupienie, pracę w ciągu dnia i właśnie przed takimi operacjami mają zabezpieczać przegrody zewnętrzne, które, aby to zadanie mogły spełnić winny posiadać odpowiednia izolacyjność akustyczną .

Biegły podał odnośnie zarzutu co do zastosowanego do obliczeń wzoru, że hałas przelatującego samolotu jest zdarzeniem akustycznym, którego parametrami są; maksymalny poziom dźwięku(L-A.) i ekspozycyjny poziom dźwięku (...).Ustalenie obu tych parametrów dla takiego samego typu operacji oraz tego samego typu samolotu było niewystarczające, dlatego należało je uśrednić do typów samolotów podawanych przez pozwanego. Biegły, aby te parametry ustalić dla deklarowanych w perspektywie do 2034r. samolotów wykonał analizę pomiarów A. i je uśrednił. Wartości średniego ekspozycyjnego poziomu hałasu zostały według pozwanego wyznaczone przez biegłego w sposób niejasny, biegły nie podał w ocenie pozwanego kryteriów, na podstawie których dokonuje wyboru z tabel z wynikami monitoringu (k. 67-71) konkretne wartości (...), z których następnie wyznacza średnią .Wartość (...) = 99,1 db jest zdaniem pozwanego absurdalnie wysoka, należałoby przyjąć wartość 90,1 db, bo tyle ta wartość wynosi w rzeczywistości .

Wątpliwości pełnomocnika pozwanej są niezasadne,- biegły w swej opinii wskazał które wartości (...) (eksp.) stanowią podstawę wyliczenia średniej ,a dotyczą one typów samolotów przeznaczonych do operacji lotniczych w perspektywie do 2034r. Rewitalizacja akustyczna zdaniem biegłego ma zapewnić normatywny poziom hałasu w pomieszczeniach chronionych budynku, a zapewnić go może jedynie, gdy będą brane pod uwagę wartości maksymalne poziomu hałasu .

Analizując szczegółowo główne zarzuty pełnomocnika pozwanej do opinii biegłego J. P. należy podkreślić, iż wiele pytań pełnomocnika pozwanego formułowanych na bazie stawianych opinii biegłego zarzutów się powtarza, przybierając różną formę.

Podsumowując,- dla oceny komfortu akustycznego wewnątrz budynków konieczne jest zastosowanie zarówno normy PN 87/B 02151/02 „dwójka”) jak i normy (...) (trójka). Pierwsza z nich stanowiła, jak podał biegły podstawy do określenia dopuszczalnego poziomu hałasu we wnętrzu pomieszczeń chronionych. Druga z kolei służyła ustaleniu minimalnych wskaźników izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych budynku w zależności od miarodajnego poziomu dźwięku A na zewnątrz budynku w zależności od miarodajnego poziomu dźwięku A zewnątrz budynku oraz określenia zakresu i wielkości koniecznej modernizacji przegród zewnętrznych budynku. Podstawą przyjęcia miarodajnego poziomu dźwięku A jest zapis zawarty w PN B (...) w pkt. 6.1.3 dotyczący określenia maksymalnego poziomu dźwięku A będącego podstawą do ustalenia miarodajnego poziomu dźwięku A .

Kierunki nowelizacji norm zmierzają do tego, iż normą określającą wymagania dotyczące izolacyjności od dźwięków statków powietrznych przegród zewnętrznych i wewnętrznych w budynkach będzie wyłącznie norma PN B (...) („trójka”), jednak na bardziej rygorystycznych zasadach dostosowanych do wymogów UE, czyli istotny jest poziom maksymalny hałasu, a nie równoważny, jak się tego domaga pozwana .

Mając na uwadze powyższe sąd zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 123 653,99 zł.

Od ww. kwot na podstawie **art. 481 kc** sąd zasądził odsetki ustawowe od kwoty 25 000 od dnia 7 marca 2013 r., to jest od dnia wniesienia pozwu i od kwoty 98 653,99 zł od dnia 20 listopada 2015 r., to jest od dnia następnego po dniu wniesienia pisma zawierającego rozszerzenie żądania pozwu. Wskazać należy, iż pozwana miała świadomość istnienia roszczenia najpóźniej od dnia 22 lutego 2013 r. kiedy to odmówiła powodowi wypłaty odszkodowania. W ocenie sądu od tej daty pozwana miała też świadomość wysokości roszczenia. Ponieważ jednak powodowie domagali się zasądzenia odsetek od dat ww. sąd był związany żądaniem pozwu.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji wyroku częściowego.

Wydany wyrok ma charakter wyroku częściowego, bowiem dotyczy jedynie jednego ze zgłoszonych w pozwie roszczeń, wobec czego nie zawiera rozstrzygnięcia o kosztach procesu .

SSO M. P.